

Адвокат як учасник судового процесу в адміністративному, цивільному, господарському, кримінальному, конституційному судочинстві

Адвокат як суб'єкт процесуальних правовідносин є важливим учасником судового процесу у всіх судочинствах (адміністративному, господарському, цивільному і особливо кримінальному, а також у конституційному).

Нині на конституційному рівні адвокатура віднесена до невід'ємної складової національної системи правосуддя (ст. 1312 Конституції). Таким чином підкреслюється, що наявність адвоката у судовому процесі гарантує реалізацію процесуальних прав осіб, чиї інтереси цей адвокат представляє. Що сприяє належному відправленню правосуддя судом.

Пропоноване видання у стислій формі пропонує аналіз правового регулювання ролі адвоката у судових процесах в різних видах судочинства, його правового статусу, особливостей виконання ним своїх повноважень, основних прав і обов'язків учасника судового процесу, юридичної відповідальності.

Видання стане в нагоді здобувачам юридичної освіти та їх викладачам, практикуючим правникам, працівникам правоохоронних органів, органів правосуддя, іншим зацікавленим читачам.

**АДВОКАТ
ЯК УЧАСНИК
СУДОВОГО ПРОЦЕСУ
В АДМІНІСТРАТИВНОМУ,
ЦИВІЛЬНОМУ,
ГОСПОДАРСЬКОМУ,
КРИМІНАЛЬНОМУ,
КОНСТИТУЦІЙНОМУ
СУДОЧИНСТВІ**

- НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ**
- ПРАВОВИЙ СТАТУС, ОСНОВНІ ПРАВА І ОБОВ'ЯЗКИ**
- ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА СУДОВА ПРАКТИКА**

Укладачі:

Беззубов Д. О., Бортняк В. А., Вітвіцький С. С., Григоренко А. В., Григоренко Л. С., Джус О. А., Дрозд О. Ю., Журавльов Д. В., Замула Х. П., Козяр Р. Я., Копотун І. М., Корецька В. В., Корецький О. П., Коропатнік І. М., Костицький В. В., Курилюк Ю. Б., Ліпінський В. В., Мазур Ю. М., Макарова Т. П., Микитюк М. А., Миліаник З. Б., Миліаник Т. Б., Петков В. П., Петков С. В., Пляшко Ю. А., Сердюк В. В., Серняк О. І., Скриньковський Р. М., Соболев Є. Ю., Стародубов І. В., Хмиз М. В., Хомишин М. А., Цюх С. І., Чубенко А. Г., Шамрай Б. М., Шапаренко С. О.

А 28 Адвокат як учасник судового процесу в адміністративному, цивільному, господарському, кримінальному, конституційному судочинстві: нормативне регулювання; правовий статус, основні права і обов'язки; відповідальність та судова практика / Під заг. ред. Петкова В. П. — Київ. ВД «Професіонал», 2024. — 464 с.

ISBN 978-611-01-3234-3

Адвокат як суб'єкт процесуальних правовідносин є важливим учасником судового процесу у всіх судочинствах (адміністративному, господарському, цивільному і особливо кримінальному, а також у конституційному).

Нині на конституційному рівні адвокатура віднесена до невід'ємної складової національної системи правосуддя (ст. 131² Конституції). Таким чином підкреслюється, що наявність адвоката у судовому процесі гарантує реалізацію процесуальних прав осіб, чії інтереси цей адвокат представляє. Що сприяє належному відправленню правосуддя судом.

Пропоноване видання у стислій формі пропонує аналіз правового регулювання ролі адвоката у судових процесах в різних видах судочинства, його правового статусу, особливостей виконання ним своїх повноважень, основних прав і обов'язків учасника судового процесу, юридичної відповідальності.

Видання стане в нагоді здобувачам юридичної освіти та їх викладачам, практикуючим правникам, працівникам правоохоронних органів, органів правосуддя, іншим зацікавленим читачам.

ВСТУП

Адвокат як суб'єкт процесуальних правовідносин є важливим учасником судового процесу у всіх судочинствах (адміністративному, господарському, цивільному і особливо кримінальному, а також у конституційному).

Нині на конституційному рівні адвокатура віднесена до невід'ємної складової національної системи правосуддя (ст. 131² Конституції). Таким чином підкреслюється, що наявність адвоката у судовому процесі гарантує реалізацію процесуальних прав осіб, чий інтереси цей адвокат представляє. Що сприяє належному відправленню правосуддя судом.

При цьому слід зважати, що в алгоритмі забезпечення особою своїх прав та свобод є гарантія отримання юридичної допомоги, оскільки зіткнувшись з певною проблемою, пов'язаною з необхідністю застосування законодавчо унормованих процедур (зокрема оскарження певних обставин, дій, рішень у судовому порядку) за відсутності спеціальних юридичних знань та навичок, особа, однозначно, потребуватиме професійної допомоги правника для захисту своїх інтересів.

Роль адвоката у забезпеченні вказаних прав визначено Конституцією України. Конкретно конституційний статус адвокатури встановлено ст. 59, за якою кожен має право на правову допомогу та є вільним у виборі захисника своїх прав. Для забезпечення права на захист від обвинувачення і надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє адвокатура.

Пропоноване видання у стислій формі пропонує аналіз правового регулювання ролі адвоката у судових процесах в різних видах судочинства, його правового статусу, особливостей виконання ним своїх повноважень, основних прав і обов'язків учасника судового процесу, юридичної відповідальності.

Видання стане в нагоді здобувачам юридичної освіти та їх викладачам, практикуючим правникам, працівникам правоохоронних органів, органів правосуддя, іншим зацікавленим читачам.

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ
(витяг)

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141)

*{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 2222-IV від 08.12.2004, ВВР, 2005, № 2, ст.44
№ 2952-VI від 01.02.2011, ВВР, 2011, № 10, ст.68
№ 586-VII від 19.09.2013, ВВР, 2014, № 11, ст.142
№ 742-VII від 21.02.2014, ВВР, 2014, № 11, ст.143
№ 1401-VIII від 02.06.2016, ВВР, 2016, № 28, ст.532
№ 2680-VIII від 07.02.2019, ВВР, 2019, № 9, ст.50
№ 27-IX від 03.09.2019, ВВР, 2019, № 38, ст.160}*

*{Закон України № 2222-IV від 08.12.2004 визнано таким, що не
відповідає Конституції України (є неконституційним), згідно з
Рішенням Конституційного Суду України № 20-рп/2010 від
30.09.2010 у зв'язку з порушенням конституційної процедури його
розгляду та прийняття}*

*{Положення Конституції України, прийнятої на п'ятій сесії
Верховної Ради України 28 червня 1996 року, із змінами і
доповненнями, внесеними законами України № 2222-IV від
08.12.2004, № 2952-VI від 01.02.2011, № 586-VII від 19.09.2013,
визнано такими, що є чинними на території України Постановою
Верховної Ради України № 750-VII від 22.02.2014}*

*{Офіційне тлумачення до Конституції див. в Рішеннях
Конституційного Суду
№ 1-зп від 13.05.97}*

№ 4-зн від 03.10.97
№ 6-зн від 25.11.97
№ 9-зн від 25.12.97
№ 8-пн/98 від 09.06.98
№ 11-пн/98 від 07.07.98
№ 1-пн/99 від 09.02.99
№ 4-пн/99 від 19.05.99
№ 7-пн/99 від 06.07.99
№ 9-пн/99 від 27.10.99
№ 10-пн/99 від 14.12.99
№ 4-пн/2000 від 11.04.2000
№ 6-пн/2000 від 19.04.2000
№ 13-пн/2000 від 16.11.2000
№ 15-пн/2000 від 14.12.2000
№ 2-пн/2001 від 28.03.2001
№ 4-пн/2001 від 19.04.2001
№ 5-пн/2001 від 17.05.2001
№ 7-пн/2001 від 30.05.2001
№ 11-пн/2001 від 13.07.2001
№ 14-пн/2001 від 16.10.2001
№ 4-пн/2002 від 20.03.2002
№ 7-пн/2002 від 27.03.2002
№ 8-пн/2002 від 07.05.2002
№ 10-пн/2002 від 29.05.2002
№ 12-пн/2002 від 18.06.2002
№ 15-пн/2002 від 09.07.2002
№ 16-пн/2002 від 17.10.2002
№ 17-пн/2002 від 17.10.2002
№ 2-пн/2003 від 28.01.2003
№ 5-пн/2003 від 05.03.2003
№ 12-пн/2003 від 26.06.2003
№ 16-пн/2003 від 14.10.2003
№ 19-пн/2003 від 10.12.2003
№ 21-пн/2003 від 25.12.2003
№ 22-пн/2003 від 25.12.2003
№ 5-пн/2004 від 04.03.2004
№ 11-пн/2004 від 19.05.2004

№ 19-pn/2004 від 01.12.2004
№ 6-pn/2005 від 05.10.2005
№ 9-pn/2005 від 13.10.2005
№ 7-pn/2007 від 09.10.2007
№ 11-pn/2007 від 11.12.2007
№ 12-pn/2007 від 11.12.2007
№ 5-pn/2008 від 02.04.2008
№ 6-pn/2008 від 16.04.2008
№ 12-pn/2008 від 25.06.2008
№ 16-pn/2008 від 17.09.2008
№ 23-pn/2008 від 15.10.2008
№ 26-pn/2008 від 27.11.2008
№ 6-pn/2009 від 26.02.2009
№ 7-pn/2009 від 16.04.2009
№ 8-pn/2009 від 28.04.2009
№ 23-pn/2009 від 30.09.2009
№ 7-pn/2010 від 11.03.2010
№ 8-pn/2010 від 11.03.2010
№ 10-pn/2010 від 01.04.2010
№ 11-pn/2010 від 06.04.2010
№ 12-pn/2011 від 20.10.2011
№ 16-pn/2011 від 08.12.2011
№ 19-pn/2011 від 14.12.2011
№ 2-pn/2012 від 20.01.2012
№ 3-pn/2012 від 25.01.2012
№ 9-pn/2012 від 12.04.2012
№ 2-pn/2013 від 29.05.2013
№ 4-pn/2013 від 12.06.2013
№ 5-pn/2014 від 15.05.2014
№ 1-pn/2016 від 15.03.2016
№ 11-p/2019 від 02.12.2019}

Розділ VIII ПРАВОСУДДЯ

Стаття 131². Для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура.

Незалежність адвокатури гарантується.

Засади організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні визначаються законом.

Виключно адвокат здійснює представництво іншої особи в суді, а також захист від кримінального обвинувачення.

Законом можуть бути визначені винятки щодо представництва в суді у трудових спорах, спорах щодо захисту соціальних прав, щодо виборів та референдумів, у малозначних спорах, а також стосовно представництва малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена.

*{Конституцію доповнено статтею 131² згідно із Законом
№ 1401-VIII від 02.06.2016}*

ЗАКОН УКРАЇНИ **Про адвокатуру та адвокатську діяльність**

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 27, ст.282)

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 1702-VII від 14.10.2014, ВВР, 2014, № 50-51, ст.2057
№ 1404-VIII від 02.06.2016, ВВР, 2016, № 30, ст.542
№ 1791-VIII від 20.12.2016, ВВР, 2017, № 4, ст.42
№ 1798-VIII від 21.12.2016, ВВР, 2017, № 7-8, ст.50
№ 2671-VIII від 17.01.2019, ВВР, 2019, № 18, ст.73
№ 2704-VIII від 25.04.2019, ВВР, 2019, № 21, ст.81
№ 198-IX від 17.10.2019, ВВР, 2019, № 50, ст.356
№ 524-IX від 04.03.2020, ВВР, 2020, № 38, ст.279
№ 720-IX від 17.06.2020, ВВР, 2020, № 47, ст.408
№ 2571-IX від 06.09.2022
№ 2849-IX від 13.12.2022
№ 2970-IX від 20.03.2023
№ 3022-IX від 10.04.2023}

{У тексті Закону слова «засоби масової інформації» у всіх відмінках і числах замінено словом «медіа» згідно із Законом № 2849-IX від 13.12.2022}

{У тексті Закону слова «правова допомога» у всіх відмінках замінено словами «правничка допомога» у відповідному відмінку згідно із Законом № 3022-IX від 10.04.2023}

Цей Закон визначає правові засади організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення основних термінів

1. У цьому Законі нижченаведені терміни вживаються в такому значенні:

1) адвокат — фізична особа, яка здійснює адвокатську діяльність на підставах та в порядку, що передбачені цим Законом;

2) адвокатська діяльність — незалежна професійна діяльність адвоката щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правничої допомоги клієнту;

3) адвокатське самоврядування — гарантоване державою право адвокатів самостійно вирішувати питання організації та діяльності адвокатури в порядку, встановленому цим Законом;

4) договір про надання правничої допомоги — домовленість, за якою одна сторона (адвокат, адвокатське бюро, адвокатське об'єднання) зобов'язується здійснити захист, представництво або надати інші види правничої допомоги другій стороні (клієнту) на умовах і в порядку, що визначені договором, а клієнт зобов'язується оплатити надання правничої допомоги та фактичні витрати, необхідні для виконання договору;

5) захист — вид адвокатської діяльності, що полягає в забезпеченні захисту прав, свобод і законних інтересів підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішується питання про їх застосування у кримінальному провадженні, особи, стосовно якої розглядається питання про видачу іноземній державі (екстрадицію), а також особи, яка притягається до адміністративної відповідальності під час розгляду справи про адміністративне правопорушення;

6) інші види правничої допомоги — види адвокатської діяльності з надання правової інформації, консультацій і роз'яснень з правових питань, правового супроводу діяльності клієнта, складення заяв, скарг, процесуальних та інших документів правового характеру, спрямованих на забезпечення реалізації прав, свобод і законних

інтересів клієнта, недопущення їх порушень, а також на сприяння їх відновленню в разі порушення;

7) клієнт — фізична або юридична особа, держава, орган державної влади, орган місцевого самоврядування, в інтересах яких здійснюється адвокатська діяльність;

8) конфлікт інтересів — суперечність між особистими інтересами адвоката та його професійними правами і обов'язками, наявність якої може вплинути на об'єктивність або неупередженість під час виконання адвокатом його професійних обов'язків, а також на вчинення чи невчинення ним дій під час здійснення адвокатської діяльності;

9) представництво — вид адвокатської діяльності, що полягає в забезпеченні реалізації прав і обов'язків клієнта в цивільному, господарському, адміністративному та конституційному судочинстві, в інших державних органах, перед фізичними та юридичними особами, прав і обов'язків потерпілого під час розгляду справ про адміністративні правопорушення, а також прав і обов'язків потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача у кримінальному провадженні.

Стаття 2. Адвокатура України

1. Адвокатура України — недержавний самоврядний інститут, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правничої допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому цим Законом.

2. Адвокатуру України складають всі адвокати України, які мають право здійснювати адвокатську діяльність.

3. З метою забезпечення належного здійснення адвокатської діяльності, дотримання гарантій адвокатської діяльності, захисту професійних прав адвокатів, забезпечення високого професійного рівня адвокатів та вирішення питань дисциплінарної відповідальності адвокатів в Україні діє адвокатське самоврядування.

Стаття 3. Правова основа діяльності адвокатури України

1. Правовою основою діяльності адвокатури України є Конституція України, цей Закон, інші законодавчі акти України.

Стаття 4. Принципи та засади здійснення адвокатської діяльності

1. Адвокатська діяльність здійснюється на принципах верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів.

2. Адвокат України здійснює адвокатську діяльність на всій території України та за її межами, якщо інше не передбачено міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, або законодавством іноземної держави.

3. Адвокат може здійснювати адвокатську діяльність індивідуально або в організаційно-правових формах адвокатського бюро чи адвокатського об'єднання (організаційні форми адвокатської діяльності).

4. Адвокат іноземної держави здійснює адвокатську діяльність на території України відповідно до цього Закону, якщо інше не передбачено міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.

Стаття 5. Адвокатура і держава

1. Адвокатура є незалежною від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб.

2. Держава створює належні умови для діяльності адвокатури та забезпечує дотримання гарантій адвокатської діяльності.

Розділ II

**НАБУТТЯ ПРАВА НА ЗАНЯТТЯ АДВОКАТСЬКОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ АДВОКАТСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ**

Стаття 6. Адвокат

1. Адвокатом може бути фізична особа, яка має повну вищу юридичну освіту, володіє державною мовою відповідно до рівня, визначеного згідно із Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», має стаж роботи в галузі права не менше двох років, склала кваліфікаційний іспит, пройшла стажування (крім випадків, встановлених цим Законом), склала присягу адвоката України та отримала свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю.

*{Частина перша статті 6 із змінами, внесеними згідно із
Законом № 2704-VIII від 25.04.2019}*

2. Не може бути адвокатом особа, яка:

1) має непогашену чи незняту в установленому законом порядку судимість за вчинення тяжкого, особливо тяжкого злочину, а також нетяжкого злочину, за який призначено покарання у виді позбавлення волі;

*{Пункт 1 частини другої статті 6 із змінами, внесеними згідно
із Законом № 720-IX від 17.06.2020}*

2) визнана судом недієздатною чи обмежено дієздатною;

3) позбавлена права на заняття адвокатською діяльністю, — протягом двох років з дня прийняття рішення про припинення права на заняття адвокатською діяльністю;

4) звільнена з посади судді, прокурора, слідчого, дізнавача, нотаріуса, з державної служби або служби в органах місцевого самоврядування за порушення присяги, вчинення корупційного правопорушення, — протягом трьох років з дня такого звільнення.

*{Пункт 4 частини другої статті 6 із змінами, внесеними згідно
із Законом № 720-IX від 17.06.2020}*

3. Для цілей цієї статті:

1) повна вища юридична освіта — повна вища юридична освіта, здобута в Україні, а також повна вища юридична освіта, здобута в іноземних державах та визнана в Україні в установленому законом порядку;

2) стаж роботи в галузі права — стаж роботи особи за спеціальністю після здобуття нею повної вищої юридичної освіти.

Стаття 7. Вимоги щодо несумісності

1. Несумісною з діяльністю адвоката є:

1) робота на посадах осіб, зазначених у пункті 1 частини першої статті 3 Закону України «Про запобігання корупції»;

*{Пункт 1 частини першої статті 7 із змінами, внесеними згідно
із Законом № 524-IX від 04.03.2020}*

2) військова або альтернативна (невійськова) служба;

3) нотаріальна діяльність;

4) судово-експертна діяльність.

Вимоги щодо несумісності з діяльністю адвоката, передбачені пунктом 1 цієї частини, не поширюються на депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад (крім тих, які здійснюють свої повноваження у відповідній раді на постійній основі).

{Абзац шостий частини першої статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1798-VIII від 21.12.2016}

2. У разі виникнення обставин несумісності, встановлених частиною першою цієї статті, адвокат у триденний строк з дня виникнення таких обставин подає до ради адвокатів регіону за адресою свого робочого місця заяву про зупинення адвокатської діяльності.

Стаття 8. Допуск до складення кваліфікаційного іспиту

1. Особа, яка виявила бажання стати адвокатом та відповідає вимогам частин першої та другої статті 6 цього Закону, має право звернутися до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури за місцем проживання із заявою про допуск до складення кваліфікаційного іспиту. Порядок допуску до складення кваліфікаційного іспиту та перелік документів, що додаються до заяви, затверджуються Радою адвокатів України.

2. Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури перевіряє відповідність особи вимогам, установленим частинами першою та другою статті 6 цього Закону. З метою перевірки повноти та достовірності відомостей, повідомлених особою, яка виявила бажання стати адвокатом, і за наявності письмової згоди такої особи кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури, кваліфікаційна палата або визначений нею член палати можуть звертатися із запитом до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань, що зобов'язані не пізніше десяти робочих днів з дня отримання запиту надати необхідну інформацію.

Відмова в наданні інформації на такий запит, несвоєчасне або неповне надання інформації, надання інформації, що не відповідає дійсності, тягнуть за собою відповідальність, установлену законом.

У разі ненадання особою, яка виявила бажання стати адвокатом, письмової згоди на перевірку повноти та достовірності повідомлених нею відомостей така особа до кваліфікаційного іспиту не допускається.

3. Строк розгляду заяви про допуск до складення кваліфікаційного іспиту не повинен перевищувати тридцяти днів з дня її надходження.

За результатами розгляду заяви та доданих до неї документів кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури приймає рішення про:

- 1) допуск особи до кваліфікаційного іспиту;
- 2) відмову в допуску особи до кваліфікаційного іспиту.

Особі, яка звернулася із заявою про допуск до складення кваліфікаційного іспиту, повідомляється про прийняте рішення письмово протягом трьох днів з дня його прийняття. У разі прийняття рішення про відмову в допуску особи до кваліфікаційного іспиту в рішенні кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури в обов'язковому порядку зазначаються причини такої відмови.

4. Рішення про відмову в допуску особи до кваліфікаційного іспиту може бути оскаржено до Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури або до суду протягом тридцяти днів з дня його отримання.

Стаття 9. Кваліфікаційний іспит

1. Кваліфікаційний іспит є атестуванням особи, яка виявила бажання стати адвокатом.

2. Кваліфікаційний іспит полягає у виявленні теоретичних знань у галузі права, історії адвокатури, адвокатської етики особи, яка виявила бажання стати адвокатом, а також у виявленні рівня її практичних навичок та умінь у застосуванні закону.

Організація та проведення кваліфікаційного іспиту здійснюється кваліфікаційною палатою кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.

Порядок складення кваліфікаційних іспитів, методика оцінювання та програма кваліфікаційних іспитів затверджуються Радою адвокатів України. Рада адвокатів України може встановити плату за складення кваліфікаційного іспиту та порядок її внесення.

Кваліфікаційні іспити проводяться не рідше одного разу на три місяці.

3. Особі, яка склала кваліфікаційний іспит, протягом десяти днів з дня складення кваліфікаційного іспиту кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури безоплатно видає свідоцтво про складення кваліфікаційного іспиту.

Свідоцтво про складення кваліфікаційного іспиту дійсне протягом трьох років з дня складення іспиту.

Зразок свідоцтва про складення кваліфікаційного іспиту затверджується Радою адвокатів України.

4. Особа, яка не склала кваліфікаційний іспит, може бути допущена до складення такого іспиту повторно не раніше ніж через шість місяців. Особа, яка не склала кваліфікаційний іспит повторно, може бути допущена до наступного кваліфікаційного іспиту не раніше ніж через один рік.

5. Особа, яка не склала кваліфікаційний іспит, може протягом тридцяти днів з дня отримання рішення кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури оскаржити його до Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури або до суду, які можуть залишити оскаржуване рішення без змін, або зобов'язати кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури провести повторний кваліфікаційний іспит у найближчий час проведення таких іспитів.

Стаття 10. Стажист адвоката. Стажування

1. Стажування полягає в перевірці готовності особи, яка отримала свідоцтво про складення кваліфікаційного іспиту, самостійно здійснювати адвокатську діяльність. Стажування здійснюється протягом шести місяців під керівництвом адвоката за направленням ради адвокатів регіону.

2. Стажистом адвоката може бути особа, яка на день початку стажування має дійсне свідоцтво про складення кваліфікаційного іспиту.

Стажування може здійснюватися у вільний від основної роботи час стажиста.

3. Керівником стажування може бути адвокат України, який має стаж адвокатської діяльності не менше п'яти років. В одного адвоката

можуть проходити стажування не більше трьох стажистів одночасно. Рада адвокатів регіону може призначити керівника стажування з числа адвокатів, адреса робочого місця яких знаходиться у відповідному регіоні.

4. Порядок проходження стажування, програма та методика оцінювання стажування, розмір внеску на проходження стажування та порядок його сплати затверджуються Радою адвокатів України.

Розмір внеску на проходження стажування визначається з урахуванням потреби покриття витрат на забезпечення діяльності ради адвокатів регіону, Ради адвокатів України та витрат керівника стажування, пов'язаних з таким стажуванням, і не може перевищувати трьох мінімальних заробітних плат станом на день подання особою заяви про призначення стажування.

При цьому внесок розподіляється таким чином:

70 відсотків внеску сплачується стажистом безпосередньо на користь керівника стажування та використовується виключно для забезпечення проходження стажування та компенсації витрат такого керівника;

30 відсотків сплачується стажистом на забезпечення діяльності ради адвокатів регіону, Ради адвокатів України.

{Частина четверта статті 10 в редакції Закону № 1791-VIII від 20.12.2016}

5. Від проходження стажування звільняються особи, які на день звернення із заявою про допуск до складення кваліфікаційного іспиту мають стаж роботи помічника адвоката не менше одного року за останні два роки.

6. За результатами стажування керівник стажування складає звіт про оцінку стажування та направляє його раді адвокатів регіону.

7. Результати стажування оцінюються радою адвокатів регіону протягом тридцяти днів з дня отримання звіту.

За оцінкою результатів стажування рада адвокатів регіону приймає рішення про:

1) видачу особі свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю;

2) продовження стажування на строк від одного до трьох місяців.

Стажист адвоката та керівник стажування повідомляються про прийняте рішення письмово протягом трьох днів з дня його прийняття.

8. Рішення ради адвокатів регіону про продовження стажування може бути оскаржено стажистом адвоката або керівником стажування протягом тридцяти днів з дня його отримання до Ради адвокатів України або до суду, які можуть залишити оскаржуване рішення без змін, або зобов'язати раду адвокатів регіону видати свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю.

9. У разі якщо за результатами стажування рада адвокатів регіону прийняла рішення про продовження стажування, розмір додаткового внеску не може перевищувати 0,5 мінімальної заробітної плати, встановленої станом на день прийняття зазначеного рішення, за кожний місяць додаткового стажування.

{Статтю 10 доповнено частиною дев'ятою згідно із Законом № 1791-VIII від 20.12.2016}

Стаття 11. Присяга адвоката України

1. Особа, стосовно якої радою адвокатів регіону прийнято рішення про видачу свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, не пізніше тридцяти днів з дня прийняття цього рішення складає перед радою адвокатів регіону присягу адвоката України такого змісту:

«Я, (ім'я та прізвище), урочисто присягаю у своїй адвокатській діяльності дотримуватися принципів верховенства права, законності, незалежності та конфіденційності, правил адвокатської етики, чесно і сумлінно забезпечувати право на захист та надавати правничу допомогу відповідно до Конституції України і законів України, з високою відповідальністю виконувати покладені на мене обов'язки, бути вірним присязі».

2. Текст присяги адвоката України підписується адвокатом і зберігається радою адвокатів регіону, а її копія надається адвокату.

Стаття 12. Свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю, посвідчення адвоката України

1. Особі, яка склала присягу адвоката України, радою адвокатів регіону у день складення присяги безоплатно видаються свідоцтво

про право на заняття адвокатською діяльністю та посвідчення адвоката України.

2. Свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю і посвідчення адвоката України не обмежуються віком особи та є безстроковими.

Зразки свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю і посвідчення адвоката України затверджуються Радою адвокатів України.

Стаття 13. Здійснення адвокатської діяльності адвокатом індивідуально

1. Адвокат, який здійснює адвокатську діяльність індивідуально, є самозайнятою особою.

2. Адвокат, який здійснює адвокатську діяльність індивідуально, може відкривати рахунки в банках, мати печатку, штампи, бланки (у тому числі ордера) із зазначенням свого прізвища, імені та по батькові, номера і дати видачі свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю.

Стаття 14. Адвокатське бюро

1. Адвокатське бюро є юридичною особою, створеною одним адвокатом, і діє на підставі статуту. Найменування адвокатського бюро повинно включати прізвище адвоката, який його створив.

2. Державна реєстрація адвокатського бюро здійснюється у порядку, встановленому Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців», з урахуванням особливостей, передбачених цим Законом.

3. Адвокатське бюро має самостійний баланс, може відкривати рахунки у банках, мати печатку, штампи і бланки із своїм найменуванням.

4. Про створення, реорганізацію або ліквідацію адвокатського бюро адвокат, який створив адвокатське бюро, протягом трьох днів з дня внесення відповідних відомостей до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців письмово повідомляє відповідну раду адвокатів регіону.

5. Стороною договору про надання правничої допомоги є адвокатське бюро.

Зміст

ВСТУП	3
НОРМАТИВНА БАЗА	4
КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ (<i>витяг</i>)	4
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»	8
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»	76
Правила адвокатської етики.....	144
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про безоплатну правничу допомогу» ..	184
КОДЕКС АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА УКРАЇНИ (<i>витяг</i>)	225
КОДЕКС УКРАЇНИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ (<i>витяг</i>).....	233
ГОСПОДАРСЬКИЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ (<i>витяг</i>)	235
ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ (<i>витяг</i>).....	241
КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ (<i>витяг</i>).....	248
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про Конституційний Суд України» (<i>витяг</i>).....	262
ПРАВОВИЙ СТАТУС АДВОКАТА ЯК УЧАСНИКА СУДОВОГО ПРОВАДЖЕННЯ.....	271
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АДВОКАТА ЯК УЧАСНИКА СУДОВОГО ПРОЦЕСУ	291
АДВОКАТ ЯК СУБ'ЄКТ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ.....	300
АКТУАЛЬНА СУДОВА ПРАКТИКА	304

УКЛАДАЧІ:

Безубов Дмитро Олександрович — доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри конституційного та адміністративного права, Державний університет інфраструктури та технологій;

Бортняк Валерій Анатолійович — кандидат юридичних наук, доцент, ректор, Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського;

Вітвіцький Сергій Сергійович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, полковник поліції, ректор, Донецький державний університет внутрішніх справ;

Григоренко Анатолій Володимирович — адвокат;

Григоренко Людмила Степанівна — адвокат;

Джус Олександр Анатолійович — кандидат політичних наук, начальник кафедри соціальної роботи у військах (силах), Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Дрозд Олексій Юрійович — доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, керівник Департаменту організації забезпечення діяльності, Бюро економічної безпеки України;

Журавльов Дмитро Володимирович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, заступник керівника Департаменту з питань громадянства, помилування, державних нагород – керівник управління з питань помилування, Офіс Президента України;

Замула Христина Петрівна — заступник начальника, Львівська обласна військова адміністрація;

Козяр Роман Якович — кандидат юридичних наук, співробітник Служби безпеки України;

Копотун Ігор Миколайович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, головний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем запобігання кримінальному правопорушенням, Донецький державний університет внутрішніх справ;

Корецька Вікторія Віталіївна — кандидат юридичних наук, суддя, Ківерцівський районний суд Волинської області;

Корецький Олег Павлович — кандидат юридичних наук, військовослужбовець, Збройні Сили України;

Коропатнік Ігор Михайлович — доктор юридичних наук, професор, начальник кафедри військового права, Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Костицький Василь Васильович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, дійсний член (академік) НАПрН України, народний депутат України I, II, III скликань, професор кафедри теорії та історії права та держави, Київський національний університет імені Тараса Шевченка;

Курилюк Юрій Богданович — доктор юридичних наук, професор, полковник, начальник управління адміністративної юрисдикції Департаменту охорони державного кордону Адміністрації Державної прикордонної служби України;

Ліпинський Владислав Віталійович — доктор юридичних наук, професор, директор навчально-наукового інституту права та міжнародно-правових відносин, Університет митної справи та фінансів;

Мазур Юрій Миколайович — депутат Львівської обласної ради 8-го скликання;

Макарова Тетяна Петрівна — адвокат;

Микитюк Микола Андрійович — доктор юридичних наук, професор, професор спеціальної кафедри №1 Інституту Управління державної охорони України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка;

Милянник Захар Богданович — депутат Львівської обласної ради 8-го скликання;

Милянник Тарас Богданович — член виконавчого комітету Львівської міської ради;

Петков Валерій Петрович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, головний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем запобігання кримінальним правопорушенням, Донецький державний університет внутрішніх справ;

Петков Сергій Валерійович — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи у військах (силах), Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Пляшко Юлія Анатоліївна — адвокат;

Сердюк Валентин Васильович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, суддя, Верховний Суд;

Серняк Олег Ігорович — кандидат наук з державного управління, доцент, депутат Івано-Франківської районної ради 8-го скликання (Івано-Франківська область);

Скриньковський Руслан Миколайович — кандидат економічних наук, професор, професор кафедри економіки підприємств та інформаційних технологій, Львівський університет бізнесу та права;

Соболь Євген Юрійович — доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, ректор, Центральнотрадянський державний університет імені Володимира Винниченка;

Стародубов Ігор Вадимович — кандидат юридичних наук, директор ДП «Центр судової експертизи та експертних досліджень», президент ВГО «Союз експертів України»;

Хмиз Мар'яна Василівна — доктор філософії в галузі права, доцент, доцент кафедри економіко-правових дисциплін, Львівський університет бізнесу та права;

Хомишин Максим Анатолійович — адвокат;

Цюх Святослав Ігорович — аспірант, Львівський університет бізнесу та права;

Чубенко Антон Григорович — доктор юридичних наук, професор, заступник начальника, Полтавська обласна військова адміністрація;

Шамрай Богдан Миколайович — кандидат юридичних наук, заслужений юрист України, начальник Центрального юридичного управління Генерального штабу Збройних Сил України;

Шапаренко Сергій Олександрович — кандидат юридичних наук, науковий співробітник сектору дослідження освітніх процесів відділу STEM-освіти, Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України.

НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНЕ ВИДАННЯ

**АДВОКАТ ЯК УЧАСНИК
СУДОВОГО ПРОЦЕСУ
В АДМІНІСТРАТИВНОМУ,
ЦИВІЛЬНОМУ, ГОСПОДАРСЬКОМУ,
КРИМІНАЛЬНОМУ,
КОНСТИТУЦІЙНОМУ СУДОЧИНСТВІ:**

- НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ
- ПРАВОВИЙ СТАТУС, ОСНОВНІ ПРАВА І ОBOB'ЯЗКИ
- ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА СУДОВА ПРАКТИКА

Оригінал-макет підготовлено
ТОВ Видавничий дім «Професіонал»

Підписано до друку 28.06.2024. Формат 60x84 1/16.
Друк цифровий. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 28,95.

ТОВ «Видавничий дім «Професіонал»

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 1533

Книги, які можуть вас зацікавити

Адвокатська техніка
(підготовка до процесу
і методики
переконання)

Ділова українська мова.
Навчальний посібник
для підготовки до
іспитів

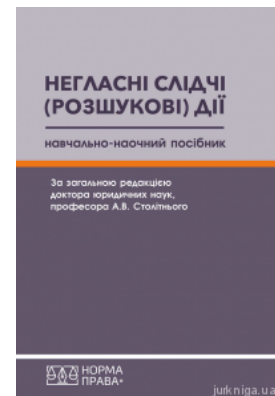
Чинність кримінального
процесуального закону

Проведення слідчих
(розшукових) та
негласних слідчих
(розшукових) дій у
кримінальному
провадженні

Спортивне право.
Навчальний посібник

Негласні слідчі
(розшукові) дії.
Навчально-наочний
посібник

Перейти до галузі права
Адвокатура

[Перейти на сайт →](#)